ସାଂ। ମଶୁରୀ ସବ-୧ ଏକ ମଧ୍ୟମ ଅବଧି (୧୩୫ ଦିନ) ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ଧାନ କିସମ ଅଟେ । ଠିଆପାଣି ସହନଶୀଳ ଏହି କିସମ ଅଳ୍ପ ଖାଲ ଜମି ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହାର ଉଚ୍ଚତା ମଧ୍ୟମ ଗେଡ଼ା (୮୫-୯୦ ସେ.ମି.) ଓ ଏଥିରୁ ଉନ୍ନତ ମାନର (ମଧ୍ୟମ ଲଂ।) ଚାଉଳ ମିଳିଥାଏ । ଏହି କିସମ ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ (ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୪.୫ ରୁ ୫.୦ ଟନ୍) ହୋଇଥିବାରୁ ଖରିଫ ଋତୁରେ ସମାନ ଅବଧିର ପ୍ରଚଳିତ ଧାନ କିସମ ବଦଳରେ ଚାଷ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହା ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିଆପାଣି ସହ୍ୟ କରିବା ସହିତ ସଙ୍କଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଅନ୍ୟ କିସମ ତୁଳନାରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧ ରୁ ୨ ଟନ୍ ଅଧିକ ଅମଳ ଦେଇଥାଏ । ଅଣବାସମତି ଜାତୀୟ ଚାଉଳ ଭାବରେ ଭାରତରୁ ସର୍ବାଧିକ ରପ୍ତାନୀ ହେଉଥିବା ଏବଂ ସରୁ ଦାନା ପାଇଁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରାଯାଉଥିବା ସାଂ। ମଶୁରୀ (ବିପିଟି ୫୨୦୪)ର ଏହା ବନ୍ୟା ସହନଶୀଳ କ୍ଷମତା ଥିବା ନୂତନ ରୂପ ଅଟେ ।

କିପରି ଚାଷ କରାଯିବ ?

ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ କୃଷକ ସାଂ। ମଶୁରୀ ସବ-୧ କିସମକୁ ରୁଆଧାନ ଭାବେ ଚାଷ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ତଳି ପଟାଳି ଓ ମୁଖ୍ୟ ଜମିରେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ରୁଆଯାଇ ପାରିବ । ସମୟ, ପରିଶ୍ରମ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ କମାଇବା ପାଇଁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ରୋଇବା ପଦ୍ଧତିର ବେଶ୍ ପ୍ରସାର ଘଟିଛି । ଲେଜର ଲେବଲର ସାହାଯ୍ୟରେ ବଡ଼ ଆକାରର ଜମିକୁ ସମତୁଲ କରାଗଲେ ଅଧିକ ଅମଳ ମିଳିପାରିବ ।

ବିହନ ବିଶୋଧନ: ଭରସାଯୋଗ୍ୟ ଉତ୍ସରୁ ଉନ୍ନତ ମାନର ପ୍ରମାଣୀକୃତ ବିହନ କିଣନ୍ତୁ । ଗୋଟିଏ ରାତି ପାଇଁ ବିହନକୁ ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ବିହନ ଉପଚାର କରାଯାଇପାରେ । ଶତକଡ଼ା ୨୦ ଭାଗ ଲବଣ ଦ୍ରବଣରେ ବିହନକୁ ବୁଡ଼ାଇବା ପରେ ଏହାକୁ ସଫା ପାଣିରେ ଧୋଇ ମଧ୍ୟ ବିହନ ଉପଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ଅଗାଡ଼ି ବା ଭାସୁଥିବା ଧାନକୁ ବାହାର କରି ପାଣି ନିଗାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ । ବିହନକୁ ଦିନେ ବା ଦୁଇ ଦିନ ଛାଇରେ ଶୁଖାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ରୋଗ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତି କିଲୋଗ୍ରାମ ବିହନ ସହିତ ୨ ଗ୍ରାମ କାର୍ବେଣ୍ଡାଜିମ ମିଶାଇ ବିଶୋଧନ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ଧାନ ଉତ୍ପାଦନ

ତଳି ପ୍ରସ୍ତୁତି :

ରୋଇବା ପାଇଁ ଜୁନ୍ ମାସ ମଧ୍ୟ ଭାଗ ବା ଜୁଲାଇ ମାସ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ତଳିପଟାଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ । ଯାନ୍ତ୍ରିକ ରୋପଣ ନିମନ୍ତେ ମସିଣା ତଳିପଟାଳି କରାଯିବା ଦରକାର । ଶୁଷ୍କ/ଆର୍ଦ୍ର ଉଚ୍ଚ ପଟାଳି ବା ମସିଣା ତଳିପଟାଳି ପାଇଁ ଉପଚାର ଏବଂ ବିଶୋଧନ ହୋଇଥିବା ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ଏକ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ରୋଇବା ପାଇଁ ୧୦୦୦ ବର୍ଗ ମିଟର ତଳି ପଟାଳିରେ ୪୦ କି.ଗ୍ରା. ଗଜା ହୋଇଥିବା ବିହନ ବୁଣାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତଳି ପଟାଳି ପ୍ରସ୍ତୁତି ବେଳେ ୧୦୦୦ ବର୍ଗ ମିଟର ପାଇଁ ୧୨୦୦ କି.ଗ୍ରା. ସଢ଼ା ଖତ ଓ ୨.୫ କି.ଗ୍ରା. ଜିଙ୍କ ସଲଫେଟ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦରକାର ।

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ରୋଇବା :

ପ୍ରଥମ ଥର ହଳ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ଜୈବିକ ଖତକୁ ସମାନ ଭାବେ ଜମିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ସବୁଜ ସାର ଫସଲ ବା ଜୈବିକ ଖତ ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଯବକ୍ଷାର ସାର ପରିମାଣକୁ ଶତକଡ଼ା ୫୦ ଭାଗ କମାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । ରୋଇବାର ୨-୩ ସପ୍ତାହ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମ ହଳ ବା ଗଭୀର ହଳ କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସାରିଦେବା ଭଲ । ପ୍ରଥମ ଥର ହଳ କରିବାର ୭-୧୦ ଦିନ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ହଳ କରିବା ଦରକାର । ଏହାର ୧୦ ଦିନ ପରେ ଏବା ରୋଇବାର ଦିନେ ପୂର୍ବରୁ କାଦୁଅ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଟ୍ରାକ୍ଟର ଚାଳିତ କେଜ୍ ହ୍ୱିଲରେ ଚାଷ କରାଗଲେ ମାଟି ଭିତରେ ଜଳର ପ୍ରବେଶକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥାଏ । ଫଳରେ ଜଳର ଆବଶ୍ୟକତା ଶତକଡ଼ା ୨୦ ଭାଗ କମି ଯାଇଥାଏ । ପ୍ରାୟ ୨୦-୨୫ ଦିନର ତଳିକୁ ହାତରେ ବା ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ରୁଆଯାଇପାରେ । କାଦୁଅ ଜମିରେ ୨୦ x ୧୦ ସେ.ମି. ବ୍ୟବଧାନରେ ବୁଦା ପ୍ରତି ୨-୩ ଟି ତଳି ରୁଆଯାଇଥାଏ ।

ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନା :

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ସ୍ଥାନ ଭିତ୍ତିକ ଖାଦ୍ୟସାର ପରିଚାଳନାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିପାଇଁ ଧାନ ଫସଲ ପରିଚାଳକ ନାମରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମୋବାଇଲ ଆପ୍ (http://webapps.irri.org/in/od/rcm/) ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ବିହନ କିସମ, ମୃତ୍ତିକାର ଉର୍ବରତା ଓ ଆଶା କରାଯାଉଥିବା ଅମଳ ଆଧାରରେ ଧାନ ଫସଲ ପରିଚାଳକ ଦ୍ୱାରା ସୁପାରିଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ସାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହ୍ରାସ ଓ ଅଧିକ ଅମଳ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ କୃଷକମାନଙ୍କୁ ମୃତ୍ତିକା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କାର୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେବେ ସାଧାରଣ ଅନୁମୋଦନ ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଥିଲେ, ସମସ୍ତ ଫସଫରସ (ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୬୦ କି.ଗ୍ରା.) ଓ ପଟାସକୁ (ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୩୦ କି.ଗ୍ରା.) ଶେଷ ଓଡ଼ ହଳ ବେଳେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦରକାର । ଯବକ୍ଷାର ସାରକୁ (ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧୨୦ କି.ଗ୍ରା.) ଚାରି ସମାନ କିସ୍ତିରେ; ରୋଇବାବେଳେ ଏବଂ ରୋଇବାର ୩, ୬ ଓ ୯ ସପ୍ତାହ ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବା ଦରକାର । କିଆରୀରେ ପାଣି ଜମି ରହିଥିଲେ, ପାଣି ନିଗିଡ଼ି ଯିବାର ୫-୭ ଦିନ ପରେ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୨୦ କି.ଗ୍ରା. ଯବକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗଛ ଶୀଘ୍ର ବଢ଼ିଥାଏ ।

ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମତାମତଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଏହାର ସହଯୋଗୀ ସଂଗଠନ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷି ଓ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ, ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କର ଅଟେ । ପ୍ରସ୍ତୁତି : ନନ୍ କମର୍ସିଆଲ-ସେୟାରଆଲାଇକ୍ ୩.୦ (ଅନ୍‌ପୋର୍ଟେଡ଼୍)

ଅନାବନା ଘାସ ପରିଚାଳନା :

ବିହନ, ତଳିପଟାଳି, ମଡ଼ା ଯାଉଥିବା ପାଣି ଏବଂ ଚାଷ ଉପକରଣକୁ ଘାସ ଓ ଘାସମଞ୍ଜି ମୁକ୍ତ କରିବା ଦରକାର । ଯଦିଓ ରୁଆଧାନ କିଆରୀରେ କାଦୁଅ କରିବା ଓ ରୋଇବାବେଳେ ଅନାବନା ଘାସ ମରି ଯାଇଥାଏ; ତଥାପି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଉଠୁଥିବା ଘାସକୁ ଦମନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ରୁଆଧାନ କିଆରୀରେ ୩-୫ ସେ.ମି. ପାଣି ରଖାଗଲେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଘାସ ଦମନ (କୋନୋ/ରୋଟାରି ୱିଡ଼ର ଚଳାଇ) ଘାସ ଦମନ କରିବା ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ରୋଇବାର ୨୦-୨୫ ଦିନ ପରେ ହାତରେ ବାଛି ଘାସ ଦମନ କରାଯାଇପାରେ । ବର୍ଷା ଋତୁରେ ବୃଷ୍ଟିପାତରେ ଅନିୟମିତତା ଯୋଗୁଁ ଘାସମରା ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ଭବ ହେଉ ନଥିବାରୁ ଏହି ଉପାୟରେ ଘାସ ଦମନ କରିବା ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ, ଖରିଫ ଋତୁରେ ଆକାଶ ମେଘମୁକ୍ତ ଥିବାବେଳେ ଗଜା-ପର ଘାସମରା ଔଷଧ (ରୋଇବାର ୧୫-୨୦ ଦିନ ପରେ) ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଘାସ ବାଛିବା ଜନିତ ଶ୍ରମ ଲାଘବ ହୋଇଥାଏ ।

ଜଳ ପରିଚାଳନା :

ଚେର ବଢ଼ିବା ଓ ପିଲ ହେବା ସମୟରେ ଜଳ ଅଭାବ ହେଲେ ଚେର ଭଲ ଭାବେ ବଢ଼ି ନପାରିବା ଯୋଗୁଁ ପିଲ ସଂଖ୍ୟା କମିଯାଏ ଓ ଅମଳ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ । ଧାନ ଫସଲରେ ଜଳ ଆବଶ୍ୟକତାର ସଙ୍କଟ ସମୟ ହେଉଛି; କ) ଥୋଡ଼ ହେବା, ଖ) ଗର୍ଭ ଅବସ୍ଥା, ଗ) କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ଏବଂ ଘ) ଫୁଲ ହେବା । ଅଣଜଳସେଚିତ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ବୁଣାଧାନରେ ହିଡ଼ ଦେଇ ଜମିରେ ୫ ସେ.ମି. ପାଣି ରଖାଯିବା ଦରକାର । ଜଳସେଚନର ସୁବିଧା ଥିବା ଜମିରେ ଏକାନ୍ତର ଭାବେ ଜଳସେଚନ ଓ ଜମି ଶୁଖିଲା ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଫୁଲ ହେବାର ୧୫-୨୦ ଦିନ ପରେ କିଆରୀରେ ଠିଆପାଣି ରଖିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

ରୋଗପୋକ ପରିଚାଳନା :

ସଫାସୁତୁରା ଚାଷ, ରୋଗମୁକ୍ତ ବିହନ ବା ତଳି ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଅନୁମୋଦନ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଯବକ୍ଷାର ସାର ପ୍ରୟୋଗ ନକରିବା ଦ୍ୱାରା ରୋଗପୋକ ହେବାର ଆଶଙ୍କା କମି ଯାଇଥାଏ । ସମନ୍ୱିତ ପରିଚାଳନା ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ ଦ୍ୱାରା ରୋଗପୋକ ଦାଉରୁ ଫସଲକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରେ । ତେବେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ କୃଷକମାନେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ କୀଟନାଶକ ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ।

ଅମଳ :

ଶତକଡ଼ା ୮୦ ଭାଗ କେଣ୍ଡା ଶୁଖି ନଡ଼ା ରଙ୍ଗର ହୋଇଗଲେ ଫସଲ ଅମଳ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଏ । ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଫସଲ କାଟି ପେଡାଲ ଥ୍ରେସର ସାହାଯ୍ୟରେ ଅମଳ କଲେ କମ୍ ସମୟ ଓ କମ୍ ଶ୍ରମ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ଅମଳ ହୋଇଥିବା ଶସ୍ୟକୁ ଖଳାରେ ବା ତାରପୋଲିନ୍ ଉପରେ ଶୁଖାଇ ଜଳୀୟ ଅଂଶକୁ ୧୨% କୁ ଅଣାଯିବା ପରେ ସାଇତା ଯାଇଥାଏ ।

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ :

ଧାନ ଫସଲ ପଦ୍ଧତି ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଏଥିରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମତାମତଗୁଡ଼ିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଏହାର ସହଯୋଗୀ ସଂଗଠନ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷି ଓ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ, ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କର ଅଟେ । ପ୍ରସ୍ତୁତି : ନନ୍ କମର୍ସିଆଲ-ସେୟାରଆଲାଇକ୍ ୩.୦ (ଅନ୍‌ପୋର୍ଟେଡ୍)